

ઈશ્વર અને તેની પૂજા



॥ ઓમ ॥

ઈશ્વર અને તેની પૂજા

Rs. 9. No. 169

૨૮ ૧૭ ૧૬

પ્રગતિ ૧૯૧૬ બા. યાત્રા કરનાર

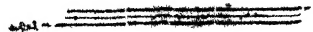
શ્રી રાજચંદ્ર જાગજીસિદ્ધ ઠાકોર

શ્રી પ્રસિદ્ધ કરનાર

જાગજીસિદ્ધ બેચરદાસ મુરતવાલા

શનરોડ—મુરત

૧૨૫૭૭



ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૫૭૭ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ હિન્દુ ધર્મ તેના પૂજા.

વિષય ૫૨૬૮૦૫:૪૧૪

- 5 ગ્રંથાલય -
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ ૧૨૬૭૭
જાન્યુઆરી ૨૦૧૬
૨૨૯૬૭૫ : ૬૯૬
ઈશ્વર અને તેની પૂજા



૧. હો હુ અર્થી મરવાનો ફક્ત એકજ હોવાય છે, અમ ।
 ૨. હુ શ્વરને વળગીને તેડું મારણ કરી તેની આપણ
 ૩. અર્થી હુ અર્થી હુકી શકાય છે, પૂજન તો હમે હવે
 ૪. ની ગળ્યા છેએ, પરંતુ ત્યાં સુધી હમે વળગીએ નહી
 ૫. ૧૨ ૧ છે, ત્યાં સુધી તેનું યાન અને ચિન્તન ફેળી
 ૬. ૧ કરી નહાએ ૭ નથી તેની હમારા માટે શું આજ્ઞા છે, ત
 ૮. ૧ ૧ ૧ નહી ત્યાં સુધી હમારી પૂજનનું ફળ નહીં તેનું અમજનું
 ૯. માટે મનુષ્ય માત્રનું ખરું કર્તવ્ય, એ છે કે વેદ શાસ્ત્રમાં
 ૧૦. મંથર મંથરી જે કાંઈ લખ્યું છે, તે વાંચી વિચારીને, તે પ્રમાણે
 ૧૧. પરમેશ્વરની ભક્તિ કરે ! હરેક મનુષ્ય, પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર
 ૧૨. કરીને, મુકિત મેળવવા માટે આતુર હોય છે, પરંતુ તેના મટે
 ૧૩. ચોક્કસનું ખરું કર્તવ્ય શું છે, તેનું પુરિષ્કર્ણ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરનારા,
 ૧૪. બેરહા હોય છે ! સત્યાર્થ પ્રકાશમાં લખ્યું છે.

માધિનિર્ઘૂતમલહત ચેતસો નિર્વેશિતશ્યાત્મનિ મસુજા મજેત ।
 ૧ । શક્યને વર્ણયિતું નિશ તદા સ્વયં તદન્તઃકરણેન શુદ્ધતે ॥

આ ઉપનિષદનું વચન ૨૦
 અધ્યાય ૧૦ મલ નંબર

પોતાના ચિત્તને જેને સ્થિર કરવું છે ? તે ગુપ્તનું વૈષ્ણવ વાણ્ણીથી થઈ શકવું નથી, કારણ એ સુખ દ્વિતિયા ગ્રહણ કરી શકતી નથી, તે અવિનાશી ગુપ્ત હવતા પોતાના અંત ક્ષણથી બ્રહ્મ કરે છે ? ઉપાસનાનો અર્થ સમીપસ્થ થવું થાય છે. અષ્ટાંગ યોગદ્વારા પરમાત્માના સમિપ થવા, અને તેને સર્વવ્યાપી સર્વઅંતર્યામી ઇપથી, પ્રત્યક્ષ કરવા માટે, જે જે નિયમો પાળવાના હોય તે પાળવા જોઈએ !

નિઘ્રાહિમાસન્વાન્તેયત્રજ્ઞાનર્થોપરિગ્રહા સમા : ॥

(યોગશા. સાધનપાદ ૧ સૂ. ૩ ॥)

આ નૂત પાતજ્ઞાન યોગજ્ઞાનનું છે, જે જ્ઞાને પરમાત્માની ખરી પ્રજ્ઞ અને ઉપાસના કરવા પ્રવૃત્તતા લેાય, તેને પ્રથમ આ પાંચમયનું પાલન કરવું જોઈએ એટલી વેગ રાખવું નહીં, સર્વથી પ્રેમ પૂર્વક વર્તાવ રાખવો, મત્ય બોલવું, ચોરી કરી નહીં, સત્ય વહેવાર રાખવો, અભિચર્યનું પાલન કરવું, અને અભિમાનનો ત્યાગ કરવો, આ ઉપાસના યોગન પ્રથમ અંગ છે.

શૌનમન્તોષતપઃસ્વાધ્યાયેશ્વરપ્રણિધાનનિ નિયમા. ॥

યોગશા. સાધનપાંચે સુ. ૩૧ ॥

શરીરને અદર બહારથી પવિત્ર રાખે, લાભ અને હાનિમાં ને, દુઃખમાં સહનશીલતા રાખીને બહોરુ અને બહુવિધ, સત્યરૂપ કે પરમાત્માના નામો

અર્થે વિચારીને, નિત્ય શુદ્ધ મનથી વર્તપ કરે, અને ચોતાન આત્માને પરમેશ્વરની અજ્ઞાનુસાર સમર્પિત કરે, આ પાંચ પ્રકાર નિયમોનું પાલન કરવાથી ઉપાસના યોગનું ખીણું અંગ સધાય છે. વળી ખીજી છ અંગો યોગ સાધનતા છે તે ઝગ્ગેદાદિ બાહ્ય ભ્રમિકામાં જોઈ શકાયાં નથી.

ઉપાસના માટે શુદ્ધ અને એકાન્ત સ્થાનમાં આસન લગાવી પ્રાણુચામ દ્વારા બાહ્ય વિષયોથી દંડિયોને રોકીને, મનને નાભિ પ્રદેશ અગર હૃદય, કંઠ, નેત્ર આદિમાં સ્થિર કરીને ચોતાના આત્માને પરમાત્માના ધ્યાનમાં મગ્ન કરવાથી સંયમી થઈ શકાય છે; આત્મા અને અંતઃકરણ પવિત્ર થઈ, જ્ઞાન વિજ્ઞાન અને નિત્યથી પરિપૂર્ણ થઈને અંતે મોક્ષનો અધિકાર પ્રાપ્ત કરી શકાય છે. દિવસ અને રાત્રીના આઠ પહોરમાં ફક્ત એક ઘડી શાન્તિથી તે પરમાત્માની માનસિક ધ્યાનોપાસના રૂપ પૂર્ણ કરે છે, તે આ યોગ અને પરયોગમાં મુખ્ય રહે છે ?

સર્વજ્ઞ આદિ ગુણોથી પરમાત્માની ઉપાસના કરવી તે સગુણોપાસના કહેવાય છે ? અને રૂપ, રસ, ગંધ, સ્પર્શાદિથી પૃથક્, સમજીને, અતિ સૂક્ષ્મ આત્માના અંદર બહાર સર્વવ્યાપક પરમાત્મામાં ચિત્તને સ્થિર કરવું, તે નિર્ગુણોપાસના કહેવાય છે ? જે પ્રમાણે ટાટમાં અડઢી ગયેલા પુરૂષને અગ્નિના સમિપ લાગ જવાથી ઠંડીતું હુઝળ નિવૃત્ત થાય છે, તે પ્રમાણે પરમાત્માના સમિપ થવાથી, સર્વ જ્ઞાતના કલેશો દુર થઈને તે મહાન પિતાના મુણ કમ સ્વભાવે જાણી, જીવાત્માના ગુણો ન પવિત્ર

જાણ્ય છે, માટે પરમાત્માની સ્તુતિ પ્રાર્થના અને ઉપાસના મનુષ્ય માત્ર એ નિત્ય પ્રતિ કરવી જોઈએ ? જે મહા પ્રભુએ મનુષ્યના મુખને માટે આ જગતમાં સર્વ પદાર્થ ઉપના કરીને ત્રાણી માત્રમાં અનોત્તમ એક મનુષ્ય શરીર આપીને હમારા ઉપર મહાન ઉપકાર કર્યો છે, અને હમારા હરેક કાયના દર્શન આંતરિક સહાયતા આપે છે, અને હમારે અનુકુળતા અને સંતોષો મેળવી આપીને, હમારા હૃદયમાં મુગ્ધતાથી પાર નાકે છે, તે પરમાત્માને ચાહ્યા, તદ્દન એક થઈ શકે. મનુષ્ય તાત્પર્ય નથી, તે માત્ર જોઈ શકે તેવી કામના સાથે ગુમારી ગેસે છે.

(પ્રશ્ન) ઇશ્વરના નેતાઈ હરિએ આ હાવાનું જે છે માંભળી ગેલી ગીતે શકેતા હશે.

(વિતર) અપાણિવાદો જવનો ઘઠિતા પરમચક્રુશ્ચ શ્રણા ચક્ર ૫

સર્વેભિ વચ ન ચતસ્પાસ્તિ વલ્લા તમાદુરચ પુરુષ મહાત્મા

(ઉત્તર) ઉત્તર ઇપિનિષદ અ. ૩ મં. ૧૫

પરમેશ્વરને હાથ નથી પરંતુ તે તત્વાની શક્તિ હારે આ જગતની સર્વ રચના કરી શકે છે અને નથી પરંતુ સર્વવ્યાપક હોવાથી અધિક વેગવાન છે, આંખ નથી પણ હમારે ગુલાન શુભ કર્મો જોઈ શકે છે ? અને જાન વગર તે સર્વ જગતના કાર્યો જાણી શકે ? તે સનાતન, શ્રેષ્ઠ, અને અપુણ્ય હોવાથી,

(१२६) न तस्य कार्यं कदाचि विप्रत न तत्तामस्यः प्राथक्यं
कथ्यते ।

१०५५ य शस्त्रिभिर्विधेय ५५५ ॥ भाविक, जनबलक्रिडा व ॥

(इवे १५१२ उपनिषद् अ० ६ म० ८)

[illegible]

અન્યર નિષ્ક્રમ હોતો તે જાણી છે. નિષ્ક્રમિતિ અને પ્રલય તેનાથી
અનંત નથી, તે વિનુ તથાગિ એના હોવાથી તે અનંત
ક્રિય કરી શકે છે. (જનન) જનને તે ક્રિયા કરે છે તે ક્રિયા
અનવાપી હોય છે. (જનન, જીવર) જનના પ્રકારમાં જનની
ક્રિય કરના હિમિત ભાગે તે પ્રમાણમાં તે ક્રિયા કરે છે, એટલે કે
જનના પી વચ્ચે જ ર જનના નેટશીજ ત્યાં આગ, કારણ તે
અનંત જાનવાને છે (પરમા) પરમાથર પાતાનો અત જાણે છે કે?
(જીવર) પરમાત્મા પૂર્ણ જાની છે, તે જાન એવું કે જનાથી
જેવું હોય તેવું જાણી શકાય જે પદાર્થ જેવા પ્રકારનું હોય
તેવું તેને જાણી તે જાન કહેવાય છે. પરમાત્મા અનંત

પોતાને અનંત જ્ઞાણુઓ તે જ્ઞાન કહેવાય ? તેનાથી વિરુદ્ધ
 ૧ અજ્ઞાન કહેવાય છે ? કારણ અનંતને શાન્ત અને
 શાન્તન અનંત જ્ઞાણુ ડે સમજવું તે બ્રમ અથવા અજ્ઞાન
 કહેવાય છે ?

“યથાર્થદપુનિ જ્ઞાનમિતિ”નેના નેવા જુણ ક્રમ સ્વભાવ હોય,
 તેજ પ્રમાણે તેને જ્ઞાણુ તે જ્ઞાન વિજ્ઞાન કહેવાય તેનાથી
 ઉલટુ તે અજ્ઞાન !

કલ્પેણ કર્મવિપાકાશયેરપરામૃષ્ટઃ પુરુષ વિશેષ ईश्वरः।

(યાગસૂત્ર સમાધિ પાઠોઽનુ ૨૪)

જે અવિદ્યાદિ કલેશોથી રહિત મૃષ્ટ અનિષ્ટ ફળાદાયક કર્મોની
 વાસનાથી પણ રહિત હોય તે સર્વ જીવોથી વિશેષ મધ્વર
 કહેવાય છે ?

(પ્રશ્ન) મધ્વર અવતાર લઈ શકે છે કે નહીં ? (ઉત્તર) નહીં
 કેમકે “અજ એકપાત” “સપરર્યગાચ્છુવ,મકાયમ્” એ અગ્નિવેદનું
 વચન છે, ઇત્યાદિ વચનોથી સિદ્ધ થાય છે. મધ્વર જન્મ
 લેતો નથી !

(પ્રશ્ન) યદા યદા હિ ધર્મસ્ય ગ્લાનિર્ભવતિ ભારત ।

અભ્યુત્થાનમધર્મસ્ય તદાત્માનં સૃજામ્યહમ્ ॥ મ. ગી. અ. ૪,

શ્રી કૃષ્ણજી કહે છે કે જ્યારે જ્યારે ધર્મનો લોપ થાય છે,
 ત્યારે હું શરીર ધારણ કરું છું (ઉત્તર) એ વાત વેદ વિરુદ્ધ

હોવાથી સપ્રમાણ કહી શકાય નહીં, પરંતુ એમ માની શકાય
 શ્રી કૃષ્ણ ધર્માત્મા અને ધર્મની રક્ષા કરવાવાળા હતા.
 તેમને અનુમાનથી, એમ લખ્યું હોય કે હું યુગ યુગમાં જન્મ
 લઇને શ્રેષ્ઠાની રક્ષા અને દુષ્ટોનો નાશ કરી શકું છું, તો કોઈ
 હોય નથી ? કારણ “પરોપકારાયસતાંવિમૂતયાઃ” પરોપકારના માટે
 સત્યુચ્ચેતનું તનમન અને ધન હોય છે, તેથી કાંઈ શ્રી કૃષ્ણ
 ઇશ્વર નહીં થઈ શકે (પ્રશ્ન)ન્યારે એમ છે તો પછી ઇશ્વરના
 ચોવીશ અવતાર છે તેનું શું ? (ઉત્તર) તેનું કારણ વેદોનો
 અર્થ નહીં સમજવાને લીધે, સપ્રેમાથી લોકોના ઉલ્લાસ સમજ-
 વગાથી, તેમજ પોતે અવિઘ્વાન હોવાથી તે લોકોની જળમાં
 દસાય છે ! કારણ તે લોકો અનેક અવતારોની મર્તિઓ દ્વારા
 દુકાનદારી ચલાવીને વૈભવો ભોગવે છે (પ્રશ્ન) જો ઇશ્વર અવતાર
 નહીં લેતો હોય તો, કંસ રાવણાદિનો નાશ કોણ કરતે (ઉત્તર)
 પ્રથમ તો જે જનમ્યું છે, તે જરૂર મરવાનું તો છે, વળી જે
 પરમાત્મા શરીર ધારણ કર્યા શિવાય, આ જગતની ઉત્પત્તિ
 સ્થિતિ અને પ્રલય કરી શકે છે, તે કાર્યના મુકાબલામાં કંસ
 રાવણાદિ એક કુટ્ટી સમાન પણ નથી ? વળી તે સર્વવ્યાપક
 હોવાથી કંસરાવણાદિના શરીરમાં પણ વ્યાપેલો હોય છે તો,
 તે ન્યારે ચાહે ત્યારે તેનો નાશ કરી શકે છે ? આ અનંત,
 ગુણકર્મસ્વભાવયુક્ત પરમાત્માને એક ક્ષુદ્ર જીવને મારવા માટે
 જન્મ મરણ યુક્ત સમજવો તે નરી મૂર્ખતા નહીં તો બીજું
 શું ? અગર કોઈ કહે કે ભકતનો ઉદ્ધાર કરવા માટે અવતાર
 ધારણ કરે છે તો, તે પણ સત્ય નથી, કારણ જે ભ

૧ અમુકાનુસાર આસે છે, તેમનો ઉધ્ધાર કરવાનું સંપૂર્ણ
 ૨ તેમના હાથમાં જ હોય છે ? શાન્તિ અને સૂક્ષ્મ દ્રષ્ટિથી
 તે મહા પ્રભુના મહાન કામોનો વિનય કરીએ તો “ન મૃતો ન
 અવિવ્યલિ” ઇશ્વરના બરાબર ન કોઈ થયો છે, ન થશે ? મુક્તિ
 પ્રયુક્તિથી પણ ઇશ્વરનો અવતાર સિદ્ધ થઈ શકતો નથી ? તે
 પ્રમાત્મા અનંત હોવાથી તેનું આવડું અને જાણું સિદ્ધ થતું
 નથી, કારણ જવા આવવાનું ત્યાં થાય કે જ્યાં તે હોય નહીં,
 પરંતુ તેના શિવાય એક અણું પણ ખાલી નથી, સંપૂર્ણ
 જગતમાં તે વ્યાપ્તમાન છે, સૂક્ષ્મથી સૂક્ષ્મ વસ્તુમાં પણ તેની
 ક્રિયા શક્તિ કાર્ય કરતી આપણે જોઈ શકીએ છીએ, તેથી તેના
 જન્મમરણાદિ માન્ય થઈ શકે નહીં ?

(પ્રશ્ન) ઇશ્વર પોતાના ભક્તોના પાપ ક્ષમા કરે છે કે નહીં ?
 (જવાબ) નહીં ? કારણ કે પાપ ક્ષમા કરે તો તેનો ન્યાય રહી
 શકે નહીં, અને મનુષ્યો મહા પાપી થઈ જાય, કારણ ઇશ્વર
 પાપની ક્ષમા કરે છે, એમ જાણીને પાપીઓ પાપ કર્મ કરવામાં
 નિર્ભય થઈને પાપ કરે છે ? જેમ રાજા, ચોરાદિ ગુન્હેગારોને
 તેના અપરાધની ક્ષમા આપે તો, તે લોકો અધિકપાપ, ચોરી
 આદિ કરશે, માટે જ કમનું કૃપા યથાવત્ આપવું એજ ઇશ્વરનું
 કર્તવ્ય છે ? (પ્રશ્ન) જીવસ્વતંત્ર છે ત્યાં નહીં (જવાબ) પોતાના કર્તવ્ય
 કર્મોમાં સ્વતંત્ર અને ઇશ્વરી વ્યવસ્થામાં પરતંત્ર “સ્વતંત્રઃ કર્તા”
 એ પાણિની વ્યાકરણનું સૂત્ર છે ? જે સ્વતંત્ર હોય તેજ કર્તા
 થઈ શકે છે ? (પ્રશ્ન) સ્વતંત્ર ઠાને કહો છો (જવાબ) જેના
 સ્વાધિતમાં શરીર પ્રાણ, ઇન્દ્રિય, અને અંતઃકરણ આદિ હોય

તે સ્વતંત્ર હોવાથી છે ? જે પરતંત્ર હોય તે પાપ પુણ્ય
 બોધતા થઈ શકતો નથી, જેવી રીતે સૈન્ય સેનાપતિની
 શત્રુ સૈન્યની હિંસા કરે છે, છતાં તે આપરાધિ થઈ શકતા નથી.
 તેમને તો ફક્ત હુકમનો અમલ કરવો તેજ કામ હોય છે, તે
 તેજ પ્રમાણે કામની પ્રેરણા અને સ્વાધિનતાથી જે કામ થાય
 તેમ જીવને પાપ પુણ્યલાગતું નથી, જેમ કામ મનુષ્યે તલવારથી
 બાળને ખરી નાખે એટલે મારવાવાલાને સુખ થાય છે, નહીં
 કે તલવારને ? મારેજ પોતાના સામર્થ્યનું કુલ કામ કરવાને જીવ
 સ્વતંત્ર છે પરંતુ તેના કામ બાળવા માટે સ્વતંત્ર નથી ? પરંતુ
 તો હથેરી નિયમાનુકૂલ પરાધિન થઈને, હુકમ કહેશ મોગાદિની
 ધમકા નહીં છતાં, પરતંત્ર થઈને બાળવનું પટે છે ? (પ્રશ્ન)
 આગર હથેર જીવને ઉત્પત્તિ નહીં કરતે તો જીવ કાંઈ પણ કામ
 કરતે નહીં કારણ તેમનેજ ઉત્પત્તિ કરીને પ્રેરણા કરવાથી તે કામ
 કરે છે. (જિજ્ઞાસુ) જીવ અનાદિ છે, તેને હથેર પેદા કર્યો નથી ?
 જેમ જગતનું ઉપાધાન કારણ નિમિત્ત છે, તેજ પ્રમાણે જીવના
 સરીર અને ઈન્દ્રિયો હથેર તેની કર્મોનુસાર બનાવ્યા છે, અને
 જીવને સ્વાધિન કર્યા છે, તેથી જે જેવાં મન વચન અને કર્મથી
 કર્યો કરશે તેવા ફળોને બોધતા થશે ? હથેર પવિત્ર હોવાથી તે
 જીવને પાપ કરવાની પ્રેરણા કરતો નથી, પરંતુ જીવ વિષય
 સુખની લાલસાથી સ્વતંત્ર રીતે કરે છે. (પ્રશ્ન) જીવ અને હથેર
 રના સ્વરૂપ અને મુખ્યકર્મ સ્વભાવ કયાં ? (ઉત્તર) બન્ને સૈત-
 સ્વરૂપ છે, સ્વભાવ પવિત્ર અને અવિનાશી બન્નેના છે, આ
 કર્મમાંથી અજ્ઞાન થઈને પરંતુ પશુભેદના સૃષ્ટિની ઉત્પત્તિ.

તેમ આ બ્રહ્માંડને નિયમમાં રાખવાં, અને જીવોને
 દેતા કૃતો આપવા એવા ધર્મ યુક્ત કર્મ છે ? અને
 જીવના સંતાનોત્પત્તિ, તેનું પાલન, શિક્ષણ વિધાદિ સારા નર સા-
 કર્મો છે ? મંથિરના નિત્યજ્ઞાન, આનંદ, અનંત, બળ આદિ ગુણ
 છે, અરે જીવનાં, કચ્છા દ્વેષ પ્રયત્ન મુલ દુઃખ જ્ઞાનાત્માત્મનો
 લિંગમિતિ (ન્યાય દર્શન અ ૧ સૂ ૧)

પ્રાણાપાનનિમેષોન્મેષમનોગતિન્દ્રિયાન્તરવિકારાઃ

મુલદુઃસ્વેચ્છાદ્વેષૌ પ્રયત્નાશ્ચાત્મનોલિંગાનિ ॥

(વૈશેષિક ૬૦ અ ૩૧ આ ૨ સુ ૧ ॥)

(કચ્છા) પદાર્થ પ્રાપ્તિની અભિલાષા (દેખ) દુઃખ કલેશ-
 દિતી અનિચ્છા (પ્રયત્ન) પુરુષાર્થ, બળ (સુખ) આનંદ
 (દુઃખ) કલેશ (જ્ઞાન) જેવાને તેનું વિવેકથી ગુણનું તે ?
 વૈશેષિકમાં (પ્રાણ) શ્વાસ બહારથી અંદર લેવો તે ? (અપાન)
 અંદરથી બહાર કાઢવો તે ? (નિમેષ) આંખને મિઠું કરવી
 (ઉન્મેષ) આંખને ઉઘાડવી (મન) નિશ્ચય, સંસ્કારણ અને
 અહંકાર કરવો તે (ગતિ) ચાલવું (ઇન્દ્રિય) જ્ઞાન, અને
 કર્મ કરનારા અવયવ (અંતરવિકાર) સુષ્પા, તૃષ્પા, શોકાદિ,
 જ્વાત્માના ગુણ, પરમાત્માથી ભિન્ન છે, માટે એનાથી આત્માની
 તીતિ કરવી, કેમકે આત્માસ્થૂલ નથી, જ્યાં સુધી આત્મા દેહમાં
 ય છે, ત્યાંસુધી, એ ગુણો પ્રકાશિત રહે છે, જ્યારે શરીરનો
 ભંગ કરે છે, ત્યારે શરીરમાં એ ગુણ રહેતાં નથી, કારણ જેના
 થી રહેતા હોય, તેના નહીં રહેવાથી નહીંરહે, તે ગુણને

જીવાત્માના છે, જેમ દીપક, અને સૂર્યાદિના ન રહેવાથી પ્રકાશાદિનું ન રહેવું તેજ પ્રમાણે પરમાત્મા અને જીવાત્માનું વિજ્ઞાન, તેમના બંધુવાથી પ્રાપ્ત થાય છે, (પ્રશ્ન) પરમેશ્વર સુગુણ છે કે નિર્ગુણ (ઉત્તર) અને પ્રકારનો છે, (પ્રશ્ન) એક આનમાં બે તત્ત્વવાર કેમ રહી શકે ? (ઉત્તર) જેમ જડમાં રૂપાદિગુણ હોય છે, તેમ ચેતનના જ્ઞાનાદિગુણ જડમાં હોતા નથી, તેમ ચેતનમાં રૂપાદિગુણ હોય છે પણ રૂપાદિજડના ગુણ નથી હોતાં ?

“ચદ્ગુણાસ્મદ્ વર્તમાનં તત્ત્મગુણમ્” “ગુણેભ્યઃ ચન્નિર્ગત પૃથગમૂતં તન્નિર્ગુણમ્” જે ગુણો સંદિત હોય તે સગુણ અને જે ગુણોથી સંદિત હોય તે નિર્ગુણ કહેવાય છે ? જ્ઞાત-જ્ઞાતાના સ્વાભાવિક ગુણો સંદિત, અને જ્ઞાન વિરોધી ગુણો સંદિત હોવાથી સર્વપદાર્થ સગુણ અને નિર્ગુણ કહેવાય છે ? કાષ્ઠપણ પદાર્થ એવો નથી કે તે ફક્ત નિર્ગુણ યા સગુણ હોય, દરેક પદાર્થમાં અને ગુણો હોય છે ? તે પ્રમાણે પરમાત્મા જ્ઞાતાના અનંત જ્ઞાન, બળ આદિગુણોથી સગુણ અને રૂપાદિ જડના અને રૂપાદિ જીવના ગુણોથી પૃથક હોવાથી નિર્ગુણ કહેવાય છે ? (પ્રશ્ન) સંસારમાંનો નિરાકારને નિર્ગુણ અને સાકારને સગુણ કહે છે, અર્થાત્ કશ્ચિત્ત અવતાર હોતો નથી તે અરસામાં તે નિર્ગુણ અને બ્યારે અવતાર ધારણ કરે છે ત્યારે સગુણ કહેવાય છે, (ઉત્તર) એકલ્પના કેવળ અજ્ઞાની અને અવિદ્યાવાનોની છે, ધરણ તેમને જ્ઞાન હોતું નથી, મરણ હજી જાણવી શકે છે, તેનો વિશ્વાસ રાખતો નહીં (પ્રશ્ન) પરમેશ્વર કોણ છે કે ચિરકલ હોય છે (ઉત્તર) અને

સામે પોતાનાથી બિન્ન કોઈમ પદાર્થો માટે થાય છે, તો, પરમે-
શ્વરે પણ પદાર્થ પ્રથમ વા ઉત્તમ નથી માટે રાગ રહિ
શકતો નથી ? વળી જે પ્રાપ્ત વસ્તુને ત્યાગી દેય
છે તે વિરક્ત કહેવાય છે પરંતુ હૃદય સર્વવ્યાપક હોવાથી કોઈ
પણ પદાર્થને છોડી શકતો નથી. માટે વિરક્ત પણ નથી !
(પ્રશ્ન) હૃદયમાં ઇચ્છા છે નહીં ? (જવાબ) ઇચ્છા તેની
પ્રાપ્તિથી સુખ મળતું હોય તેની થાય છે, તો હૃદયર વ્યવસ્થા
સ્વસ્થ છે તેને કોઈ સુખની ઇચ્છા નથી હોવી પરંતુ કશુંક
અર્થના સય પ્રકારની વિચારના દર્શન અને સંપિદના કદી કહેવાય
છે ? શાન્તિ શાન્તિ શાન્તિ.

(સત્યાથ પ્રકાશ સંસ્કૃતી ૨૫, ૨૬)



માન, 'જન સ્ટોરના વેપારીને ખુશ ખબર

અમારે ત્યાં જર્નીંગસ્ટોર-લેધર બેલ્ટીંગ કામ-
લેધર, નડિયાદી, મરચી સુરતી વગરે નીમકના ચામડા
વાઈસર, તેમજ કંપ્લીટ રોલર, કાનપુરી લેધર લેશ,
કામ લેધર બેલ્ટીંગ, મીલ માટે રોલર રકાન. પીકાગ
બેન્ડસ, ઘોડાગાડી માટે કુદકલાસ વગેરે કીફાયત
બાવથી તૈયાર મળશે.

અમારા પ્રખ્યાત અને સરટીફીકેટ અને મેડલ
મેળવેલ (કમલ ગ્રાન્ડ અને બુલ્ડોગ ગ્રાન્ડ) લેધર
બેલ્ટીંગ કંપ્લીટ કાઉપણ બતના બેલ્ટીંગની હરીફાઈ
કરી શકે છે. આજેન ઓર્ડર આપી ખાત્રી કરો. વધુ
ખુલાસા માટે લખો.

વધારામાં નીચે જણાવેલાં પુસ્તકો અડધા આનાની કિમતે
અત્રેથી મળશે.

હિંદ બતિની રકાના ઉપાય;

લેધર અને તેની પૂણુ.

ટેલીગ્રામ-“ બેલ્ટીંગ મુરત.”

સી. બી. મુરતવાળા સ્ટેશનરોડ

સુરત લીમડાચો-મા આવેલા નવચુગ મુદણાસયમા ભાગલાલી
ઝવેરભ - પ્રદેસે છોટાલાલ ખેચરદાસ સુરતવાળા માટે ગંગાધી.

